

لینک های مفید

عضویت
در خبرنامه

کارگاه های
آموزشی

سرویس
ترجمه تخصصی
STRS

فیلم های
آموزشی

بلاگ
مرکز اطلاعات علمی

سرویس های
ویژه

موضوعات داغ
بهار ۱۴۰۰

عوامل موثر بر قاچاق در شهرهای مرزی (انسان. اشیاء. کالا)

مهناز امیرپور^{۱*}، پریوش ایمان طلب^۲، سعیده عنایتی^۳

۱- استادیار گروه جامعه شناسی، دانشگاه آزاداسلامی واحد تربت جام

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد علوم ارتباطات، دانشگاه آزاداسلامی واحد قوچان

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد علوم ارتباطات، دانشگاه آزاداسلامی واحد قوچان

mahnazamirpoor@yahoo.com

چکیده

یکی از پدیده‌هایی که به عنوان یک معضل اقتصادی و اجتماعی و حتی امنیتی امروزه در جوامع مختلف مطرح است پدیده قاچاق می باشد. قاچاق معمولاً از طریق مبادی ورودی مرزها و شهرهای مرزی که از موقعیت ژئوپلیتیکی خاصی برخوردارند صورت می پذیرد. شرایط جغرافیایی مناطق مرزی یکی از مهمترین عواملی است که باعث گسترش و توسعه قاچاق انسان، کالا و ... شده است. وجود محرومیت‌های شدید اقتصادی، میزان نرخ بالای بیکاری در مناطق مرزی سبب شده است که زمینه‌های مناسبی جهت ایجاد اشتغال سالم و پایدار ایجاد نگردد و ساکنین این مناطق جهت کسب درآمد به فعالیت‌های غیر قانونی و قاچاق کالا، مواد مخدر، اسلحه و سوخت و غیره... روی آورند. سودآوری بالای قاچاق از دیگر دلایل گرایش افراد به این امر می باشد. در این مقاله سعی شده است تا عوامل و متغیرهای مختلفی که بر گسترش و توسعه پدیده قاچاق موثر می باشند مورد بررسی قرار گرفته و به موازات آن آثار و پیامدهای مخرب این پدیده در بخش‌های مختلف جامعه مورد کاوش و مطالعه قرار گیرد و با مرور نظریات ارائه شده در خصوص قاچاق و توجه به عوامل اثرگذار در گسترش پدیده قاچاق، در پایان به ارائه راهکار عملی جهت کاهش، کنترل و پیشگیری از پدیده قاچاق در کشور بخصوص در مناطق و شهرهای مرزی خواهیم پرداخت.

واژگان کلیدی: قاچاق- مرز- شهرهای مرزی- قاچاق کالا- قاچاق انسان

مقدمه

امروزه مسئله قاچاق در کشور ما علاوه بر آثار سوء اقتصادی به عنوان یک چالش اقتصادی و اجتماعی در حوزه‌های منطقه‌ای ملی و بین‌المللی حائز اهمیت است به طوری که رواج قاچاق و تاثیر سوء آن به عنوان یک عامل بازدارنده‌ی توسعه موجب اختلال در اعمال و اجرای برنامه‌های اقتصادی اجتماعی و فرهنگی دولت شده و در نهایت باعث کاهش رشد و رکود اقتصادی و از بین رفتن امنیت اجتماعی نیز می شود.

در علت شناسی پدیده قاچاق، فقر هم علت و هم معلول شناخته می شود چرا که گروهی از افراد به دلیل بیکاری و فقر، به این جرم سودآور روی آورده و پیامد این عمل، سرمایه‌گذاری مولد از مسیر خود منحرف شده و تولیدات و درآمد ملی کاهش پیدا می کند، بزهکاری افزایش و سلامت ملی در معرض خطر قرار می گیرد.

قاچاق صرف نظر از این که قاچاق انسان کالا و یا اشیاء عتیقه باشد، نظم اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی کشور را بر هم می زند. چرا که سرمایه‌های ملی به تاراج می رود، هویت فرهنگی و ملی کم‌رنگ می شود، قیمت ارز از سطحی که دولت برنامه ریزی کرده تجاوز کرده و ارزش پول ملی کاهش می یابد. طبقه قاچاقچی به ثروت هنگفتی دست پیدا کرده و سایر اقشار جامعه در

فقر بیشتری فرو می‌روند و از همه مهمتر آسیبهایی که انسانهای مورد قاچاق بخصوص کودکان و زنان متحمل می‌شوند، به قدری زیاد است که امنیت و آرامش روانی جامعه مختل می‌شود.

در شهرهای مرزی کشور، به دلیل پهناور بودن محدوده مرزهای جغرافیایی اعم از زمینی و دریایی کنترل امنیت به سختی صورت می‌گیرد و بنابراین قاچاقچیان به سهولت از کوه‌ها و یا آبهای مسیر راه خود عبور کرده و مرتکب جرم می‌شوند. امروزه عدم وجود حاکمیت ملی منسجم طی سالهای اخیر در عراق و افغانستان، منجر به افزایش قاچاق کالا از مرزهای این کشورها شده است. علاوه بر این، در مرزهای شمالی کشور شاهد قاچاق برخی کالاهای یارانه ای نظیر آرد و نان و همچنین چوب و فراورده های نفتی و نیز مهاجرت غیر قانونی مهاجران هستیم. در مرزهای پاکستان و ترکیه هم قاچاق و صادرات غیر قانونی، فراورده های نفتی و واردات انواع کالا نظیر پارچه، ظروف و لوازم آرایشی و قاچاق زنان و دختران به وفور گزارش می‌شود. به علاوه نواحی جنوبی کشور نیز از جمله نواحی قابل توجه برای واردات قاچاق محسوب می‌شوند. اما با توجه به گزارشهای ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز، بیشترین مقدار کالای قاچاق به کشور از بنادر جنوبی و از راه خلیج فارس و دریای عمان وارد کشور می‌شوند. چرخه فقر و بیکاری در این نواحی، بالا بودن میل به مصرف کالاهای وارداتی به دلیل کیفیت بالاتر، از بین رفتن کشاورزی به دلیل خشکسالی های اخیر و هجوم کشاورزان به تجارت کوله باری دلایل اصلی قاچاق در نواحی مرزی به شمار می‌رود.

موضوع قاچاق کالا و گستردگی آن در استانهایی که مرز مشترک با کشور همسایه دارند به گونه ای است که بخش وسیعی از توان نیروی نظامی صرف مبارزه با قاچاق کالا و هم چنین توقیف آن‌ها می‌گردد. بالطبع توان زیادی از دستگاه قضایی و گمرک نیز صرف این مسائل شده و بعضاً عدم وجود اختیارات استانی در زمینه تعیین قیمت و فروش کالاهای توقیف شده باعث از بین رفتن بخشی از این کالاها می‌شود.

هم چنین کمبود جا در انبار گمرکات استان های مرزی، یکی دیگر از مشکلات است. به دلیل فزونی کالاهای قاچاق توقیف شده در فصولی از سال گمرکات استان با کمبود جا مواجه هستند. در این گونه مواقع، مقدار زیادی از کالاهای قاچاق در محوطه باز نگهداری می‌شوند. این امر مسائلی از قبیل به سرقت رفتن کالاها و ضرر و زیان ناشی از بارندگی و نور آفتاب را در فصول مختلف در پی دارد. (شهنوازی، ۱۳۸۹)

از طرفی دیگر قاچاق انسان از طریق مرزها به کشورهای حاشیه خلیج فارس و کشورهای دیگر نیز بحران بزرگی است که کشور با آن مواجه است.

بر پایه پژوهش سازمان دفاع از قربانیان خشونت، قاچاق انسان بخصوص زنان و دختران در ایران بطور عمده به دو شکل قاچاق به پاکستان و قاچاق به کشورهای حاشیه خلیج فارس بویژه امارات متحده عربی صورت می‌گیرد. یافته‌های تحقیقی که با همکاری امور مشارکت زنان و کمیته سازمان دفاع از قربانیان خشونت در سال ۱۳۸۲ انجام شده، بیانگر روند رو به افزایش قاچاق زنان و دختران استان های مرزی به کشورهای حاشیه‌ای خلیج فارس، امارات متحده عربی، پاکستان و افغانستان و به طور محدود به کشورهای اروپایی و آسیایی است. هرچند آمار دقیقی در این باره وجود ندارد ولی آنچه از اخبار برمی‌آید این است که ایران بعنوان یک کشور ترانزیت و به عنوان یک کشور مبدأ، مورد استفاده قرار می‌گیرد. دستگاه‌های مسوول به دلیل نگاه سیاسی و امنیتی به این پدیده فرهنگی اجتماعی، از ارائه آمار دقیقی در این باره خودداری می‌کنند. براساس شواهد موجود، ایران محل ترانزیت اشخاصی است که از کشورهای شرقی مانند پاکستان و افغانستان به کشورهای اروپایی قاچاق می‌شوند. قاچاقچیان این افراد را از مرزهای خراسان و سیستان وارد و پس از مسیر طولانی از مرزهای غرب و استان آذربایجان غربی خارج می‌کنند. اما مشکل حادثه، قاچاق اتباع ایرانی به کشورهای حاشیه خلیج فارس و پاکستان است. در قاچاق به کشورهای حاشیه خلیج فارس و پاکستان، بزه‌دیدگان به طور عمده زنان و دختران ایرانی هستند که این مسئله بسیار نگران کننده است.

بیان مساله:

در این تحقیق که اطلاعات آن با استفاده از منابع کتابخانه ای و اینترنتی فراهم شده، ابتدا به تجزیه و تحلیل مفهوم قاچاق، مرز، قاچاق انسان و اهمیت مساله از دیدگاه اجتماعی می پردازد و سپس دلایل موثر بر قاچاق به خصوص قاچاق کالا و انسان از طریق شهرهای مرزی و در نتیجه تهدید امنیت اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی کشور و در پایان پیشنهاد و راهکارهایی برای مقابله با این معضل ارائه می دهد.

تعریف قاچاق:

بر اساس تعاریف موجود قاچاق واژه ای ترکی به معنای فراری و چالاک است و از نظر حقوقی به معنی ورود یا خروج کالا به صورت غیر مجاز است. (مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی، ۷۸:۶) و به لحاظ اقتصادی تعاریف متعددی دارد بر این اساس گذراندن کالا به طور مخفیانه از مرزهای ملی و گمرکی خواه مربوط به درآمد دولت و خواه ورود و خروج، تولید، نقل و انتقال و خرید و فروش آن ممنوع یا غیر مجاز باشد، مصداق قاچاق خواهد بود. (سایت اینترنتی گمرک جمهوری اسلامی ایران، ۸۵/۲/۲۵) و تعریفی دیگر عبارت است از کالاهایی که خارج از مبادی رسمی وارد کشور شده باشد قاچاق است و هر جا یافت شود قابل کشف و پیگیری خواهد بود.

تعریف قاچاق انسان Trafficking of human beings

قاچاق انسان، نقل و انتقال افراد از طریق مرزها توسط افراد سودجو می باشد که موجودات انسانی را همچون کالا و اجسام بی روح با وضعیتی خطرناک به منظور محقق کردن اهداف مختلف جابه جا می نمایند تا به مقاصد پلید خود که همان سودآوری کلان است نایل گردند. در تعریفی که مجمع عمومی ملل متحد در سال ۱۹۹۴ از تجارت انسان ارائه کرده چنین آمده است: " حرکت دادن غیر قانونی و مخفیانه اشخاص در عرض مرزهای ملی، عمدتاً از کشورهای در حال توسعه و کشورهای دارای اقتصاد در حال گذار با هدف نهایی واداشتن زنان و دختران به وضعیت های بهره کشانه و ستمگرانه از لحاظ جنسی و اقتصادی به منظور سود به کار گیرندگان، قاچاقچیان و سندیکاهای جنایتکار و نیز دیگر فعالیتهای مرتبط با قاچاق، همچون کار خانگی اجباری، ازدواج دروغین، استخدام مخفیانه و فرزندخواندگی دروغین. " (Sub_Region, 2001, p.2) تعریف مرز: انسان برای مشخص کردن محیط پیرامون خود به گونه ای که با گستره فعالیت همسایگان تداخل نداشته باشد، ناچار از تعیین خطوط قراردادی در بخش پایانی و پیرامونی محیط زیست یا قلمرو خود است. نوع گسترش یافته این مفهوم خط پیرامونی است که بخش پایانی گستره فعالیت یک ملت را مشخص می کند و جنبه سیاسی دارد و مرز خوانده می شود. (همان، ۴۰).

تعریف مناطق مرزی و حاشیه نشین: به عقیده جونز و وایلد مناطق مرزی به عنوان مناطق حاشیه ای و توسعه نیافته شناخته می شوند. این حاشیه ای بودن گرچه می تواند معلول شرایط جغرافیایی مناطق مرزی باشد، اما خود پدیده مرزی بودن، بسیاری از امکانات و قابلیت های آن منطقه را مضمحل می سازد. آنان معتقدند که با برقراری مرز بین دو کشور، فضاهایی که به یکدیگر متصلند و تداوم فضایی را تامین می کنند، از یکدیگر می گسلند و حاشیه ای می شوند. این حاشیه ای بودن، علت عقب ماندگی این نواحی است (Jones & Wild, 1994:259-273).

بسیاری از گروههای رانده شده، مهاجران روستائی فاقد توانمندی حرفه ای، تحصیلات و بضاعت لازم برای هر گونه مشارکت در حیات اقتصادی- اجتماعی شهر، دارای اشتغال کاذب در بخش غیر رسمی اقتصاد شهر در این نواحی حاشیه ای زندگی می کنند.

تاریخچه قاچاق

باند‌های قاچاق سازمان یافته، با کانتینرهای ۱۲ متری که از مرزهای جنوبی، جنوب غربی و جنوب شرقی وارد کشور می‌شوند، ابتدا در زمان جنگ تحمیلی و با سوء استفاده از تنگناهای موجود در اقتصاد کشور به قاچاق چند قلم کالا مبادرت می‌کردند، که به علت کنترل شدید دولت، موقتاً از دور خارج شدند، اما پس از پایان جنگ به علت مناسب بودن مقررات حاکم بر فعالیتهای اقتصادی، تعداد افراد صاحب نفوذ سازمان یافته قاچاق در کشور را پایه ریزی کردند، به طوری که امروزه این افراد مهارت فراوانی در قاچاق سوخت، آرد، قند و شکر و اقلامی چند بدست آورده‌اند. از سوی دیگر بر پایه پژوهش سازمان دفاع از قربانیان خشونت، قاچاق انسان بخصوص زنان و دختران در ایران بطور عمده به دو شکل قاچاق به پاکستان و قاچاق به کشور های حاشیه خلیج فارس بویژه امارات متحده عربی صورت می‌گیرد.

با توجه به شواهد و گزارشات، اولین قاچاق انسان در ایران در سال ۱۳۴۰ گزارش شده و اکنون نیز با روند رو به افزایش از استان های مرزی به کشور های حاشیه خلیج فارس، امارات متحده، پاکستان و افغانستان و بطور محدود به کشور های اروپایی و آسیایی مواجه هستیم.

قاچاق کالا و علل و آثار آن: جهت بررسی هر پدیده ای معمولاً با بررسی علت های ایجاد آن و بررسی شرایط و متغیر های موثر در این علت ها می‌توان به اطلاعات جامع و کاملی از آن پدیده دست یافت. هر قدر این اطلاعات کامل تر باشد شرایط موجود به راحتی قابل کنترل می‌باشد. بنابراین در خصوص پدیده قاچاق نیز می‌بایست ابتدا علتها و انگیزه افراد در انجام آن را بررسی نمود.

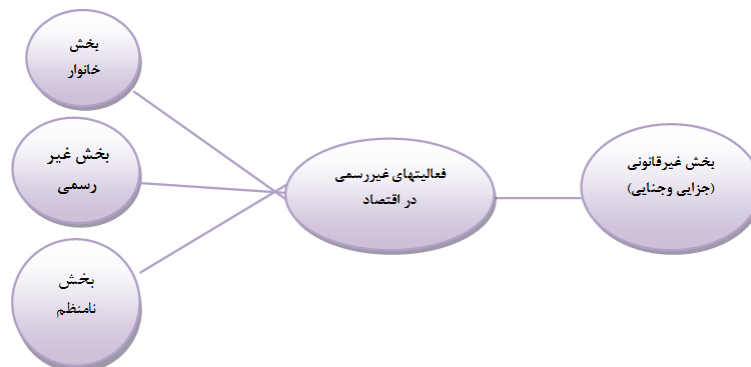
۱- قاچاق در تولید کالا: در زمینه ی فعالیتهایی انجام می‌شود که نیاز به اخذ مجوزهای خاص دارد یا نیاز است عوارض یا مالیات خاصی پرداخت شود؛ یا کالاهایی که ممنوعیت تولید دارند.

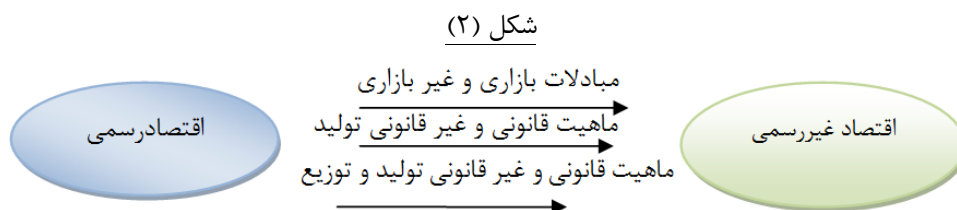
۲- قاچاق در تجارت کالا: در بخش تجارت داخلی، در مورد کالاهایی مصداق دارد که نیاز به مجوزهای خاص دارد. یا نیاز است مالیات و عوارض خاص پرداخت شود. یا کالاهایی که ممنوع هستند. در بخش تجارت خارجی شامل صادرات و واردات کالا و خدمات است.

مسئولان وزارت بازرگانی قاچاق کالا را در مبادی خروجی و ورودی کشور، بالغ بر دو میلیارد دلار برآورد کرده اند. این مبلغ نزدیک به ۱۰ درصد درآمدهای ارزی کشور در سال های شکوفایی اقتصادی است.

اقتصاد غیر رسمی یا اقتصاد پنهان، پدیده ی جدیدی نبوده و سابقه تاریخی بسیاری دارد. همانطور که در شکل شماره یک مشاهده می‌گردد چهار بخش در فعالیت های غیر رسمی در اقتصاد اثر گذارند. و شکل شماره دو ارتباط بین اقتصاد رسمی و اقتصاد غیر رسمی را به اجمال بیان می‌نماید.

شکل (۱)

به طور اجمال انگیزه های قاچاق کالا را به شرح ذیل می توان بر شمرد:

بیکاری و مشکلات معیشتی: بیکاری و مشکلات معیشتی و نبود مراکز تجاری پیشرفته از مهمترین عواملی هستند که می توانند گرایش مرز نشینان به سمت قاچاق را سبب ساز شوند.

جوانانی که در شهرهای مرزی ساکن اند از امکانات فرهنگی و اقتصادی اندکی برخوردارند. افزایش نیروهای جوان به سن اشتغال رسیده در این شهرها نیز یکی دیگر از دلایل افزایش نرخ بیکاری و به تبع آن روی آوردن جوانان آن مناطق به سوی قاچاق کالا از طریق مرزهای مشترک ایران با دیگر کشورهای همسایه صورت می پذیرد. و همین طور از بین رفتن کشاورزی بدلیل خشکسالی و هجوم کشاورزان به تجارت کوله باری همه از این قبیل مشکلات می باشد. بعنوان مثال در پیرانشهر، عقب ماندگی اقتصادی منطقه متاسفانه طی ۲ یا ۳ دهه گذشته فعالیت زیربنایی یا کارهای زیربنایی اساسی که بتواند اشتغال پایداری را در منطقه بوجود آورد انجام نشده و چون این منطقه محروم باقی مانده مردم برای امرار معاش به مبادلات مرزی و قاچاق روی می آورند. یا در استانهای نظیر سیستان و بلوچستان، کردستان و ایلام گذرگاههای مهمی برای عبور کالاهای قاچاق به شمار می روند همواره در ذیل فهرست برخورداری از امکانات ملی قرار دارند و نیز جمعیت این استانها غیر فعال است. در نتیجه این جمعیت غیر فعال به ویژه در شهرها و روستاهای مرزی که در آخرین رتبه از برخورداری اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی قرار دارند به سمت قاچاق کالا متمایل می شوند. در حالی که سود عمده قاچاق کالا، عاید واسطه ها و فروشندگان می شود یا در کردستان، با توجه به اینکه کردستان بیش از ۲۵۰ کیلومتر مرز مشترک با کشور عراق دارد، در زمان جنگ تحمیلی، ناخودآگاه وارد جنگ شد و همین امر باعث عقب افتادگی استان نسبت به سایر استانهای مرزی شد و از وجود کارخانه های صنعتی و سرمایه گذاری های کلان در زمینه های اقتصادی محروم شد و بخش زیادی از سرمایه گذاری های دولتی به سوی مناطق امن سرازیر شد.

وجود تبلیغات گسترده: تبلیغات در جهان امروز یک فن است، صاحبان این فن با استفاده از آن توانسته اند راههای مرزی کشور را برای ورود کالاهای تبلیغ شده به صورت قاچاق به کشور را باز کنند.

وجود تقاضا در داخل کشور: روند رو به افزایش توقعات مصرف کننده داخلی و عدم تنوع لازم در بازار کالاهای داخلی، زیبایی و تنوع و ابتکار در رنگ و طرح کالاهای خارجی زمینه ساز قاچاق کالا در این شهرها می باشد.

کاهش واردات رسمی، زمینه ساز قاچاق: به عنوان مثال، راجع به تلویزیون در ۶ ماه اول سال ۸۸ نسبت به مدت مشابه در سال قبل بخوبی نشان دهنده این است که قاچاق این کالا تا چه حد توانسته است بر میزان کالاهایی که از مبادی رسمی وارد کشور می شوند، تاثیر بگذارد.

سود آور بودن قاچاق: یکی از مشاغل سودآور در سراسر جهان، قاچاق می باشد چون سود زیادی عاید عاملان آن می کند طی مدت طولانی یک بازار و حوزه شغلی کاذب را حول خود ایجاد می کند که در شرایط کمبود مشاغل سالم، به راحتی جذب نیرو می کند.

ریسک پایین قاچاق کالا: پایین بودن ریسک قاچاق کالا، بخودی خود، موجب جذب نیروی انسانی بیشتری به اقتصاد زیرزمینی می شود.

ضعف صنعت و تولید داخلی: در شرایطی که مصرف کننده پس از مصرف یک کالای نامرغوب ایرانی و یا شنیدن اینکه فلان کالا نامرغوب می باشد، به مرور می آموزد که دیگر اطمینانی به تمام کالاهای ایرانی نداشته باشد، پس به همین سبب به کالاهای خارجی روی می آورد. یعنی تقاضای مصرف کننده که بالا برود واردات غیر قانونی هم برای پاسخگویی به نیاز آنها افزایش خواهد یافت و بدین گونه است که درخت پوسیده قاچاق شاخ و برگ گرفته و بزرگتر می شود. بخش تولید و صنعت در ایران با مشکلات فراوانی مانند بهره های بالای بانکی، ایرادهای قانون کار و عدم ثبات در سیاست گذارها روبروست که در مجموع این مشکلات باعث شده تا بخش تولید و صنعت کشور نتواند از تمامی ظرفیتهای خود استفاده کند.

سطح نازل قیمت کالاهای قاچاق در مقایسه با محصولات داخلی :

به دلیل طی نمودن مراحل گمرکی و عدم پرداخت مالیات، قاچاق ارزانتر است. چون در تولیدات داخلی هزینه هایی را که تولید کننده محتمل شده باید به وی بازگردانده شود، اما در مورد کالای قاچاق چنین هزینه ای موجود ندارد که تولید کننده ای هم که زحمت فراوانی را متحمل شده باشد نیز وجود نخواهد داشت.

با گشت و گذاری در بازارچه های شهرهای مرزی مثلا بانه می توان متوجه شد که تعداد قابل توجهی از مصرف کنندگان ایرانی راه و رسم این کار را آموخته اند و برای خرید خود به شهرهای مرزی مراجعه می کنند و اقدام به خرید می نمایند. با وجود این شرایط، این تعداد قابل توجه از مصرف کنندگان این قدرها درباره قاچاق و آثار منفی نمی اندیشند چرا که قاچاق عملا کالاهای مورد نیاز آنها را با قیمت بسیار پایین تر از تولید داخلی یا صوتی واردات رسمی تامین می کند و همین اشتیاق مصرف کنندگان باعث شده تا قاچاق همچنان طرفداران پر و پا قرصی در کشورمان داشته باشد. یکی از مسافران که علت حضور خود را در بازارچه این شهرستان «بانه» ارزان بودن اجناس عنوان می کند، می گوید «تلویزیون LCD» ماشین های لباسشویی و کولر بعضا ۳۰۰ تا ۴۰۰ هزار تومان با قیمت همین اجناس در بازارهای مراکز شهرستانهای دیگر تفاوت دارد که این مسئله از لحاظ اقتصادی برای خانوار مقرون به صرفه است. با وجود این شرایط اتحادیه لوازم صوتی و تصویری و انجمن تولید کنندگان لوازم صوتی و تصویری خبر از کاهش پدیده قاچاق در شهرهای مرزی و در بازار داخلی در مقابل رشد حجم تولیدات داخلی می دهند.

گران و پیچیده بودن واردات رسمی: از جمله عوامل مهم در گسترش قاچاق، هزینه های بالای حقوق ورودی و همچنین پیچیدگی و گستردگی فرایند واردات رسمی می باشد. کالای قاچاق را نمی توان تا منزل خریدار رهگیری نمود، اما اگر کالا از مبادی رسمی وارد کشور شود، سودی که کرده مالیات می پردازد و به همین دلیل برای فرار از مالیات هم که شده به سراغ قاچاق می رود.

عدم نظارت بر شهرها و گذرگاههای زمینی و دریایی: قاچاق به جهت گستردگی و در نوردیدن مرزهای سرزمین و پیچیدگی هایی که دارد، یکی از مهمترین رفتارهای ناقص امنیت اقتصادی به شمار می رود.

این مسئله باعث شده که پدیده قاچاق چنین رشدی داشته باشد و باید در این زمینه ارگان های مربوطه نظارت دقیقی بر مرزها، چه مرزهای آبی، چه خشکی داشته باشند. عدم نظارت دقیق و موثر بر شناورهای نواحی دریایی خلیج فارس و دریای عمان هم عامل مرتبط با این مسئله می باشد. نظارت سازمان بنادر و کشتیرانی عمدتا بر کشتی های باری تجاری و مسافری بوده و نظارت چندان بر لنج ها و قایق های صیادی صورت نمی گیرد. همچنین نبود کنترل و نظارت دقیق در توزیع کنندگان و فروشندگان، گلوگاههای مختلف عرضه کالای قاچاق را شکل می دهند. راههای ورود کالاهای قاچاق به کشور گمرکات، مناطق آزاد تجاری، صنعتی و ویژه اقتصادی و بازارچه های مرزی و همچنین مبادی غیر رسمی شامل حدود شش هزار کیلومتر مرزهای زمینی و حدود شش هزار کیلومتر مرزهای زمینی و حدود دو هزار کیلومتر مرزهای دریایی نظیر خورها و اسکله های غیر مجاز و بدون نظارت، کوره راهها و محورهای قاچاق در نقاط مرزی و روستاها، راههای ورود کالاهای قاچاق به کشورند. که این گستردگی مرزها، نظارت گسترده ای را طلب می کند که تا به امروز این امر میسر نشده است.

ضعف قوانین و مقررات مبارزه با قاچاق: در علم حقوق افزایش هزینه و مجازات یکی از مکانیسم‌های بازدارندگی مجرمان و کاهش انجام جرم بشمار می‌رود در این زمینه نیز به نظر می‌رسد قوانین و مقررات کنونی در قبال قاچاق اولاً: فراگیرندگی لازم را دارا نمی‌باشد و کماکان نقاط دور قانونی در این زمینه وجود دارد. ثانیاً: برای اشکال گوناگون این فعالیت و پیچیدگی‌های خاص آن درگیر در مقابله با قاچاق کالا

سلامت عمل نیروهای درگیر در مقابله با قاچاق کالا: بطور کلی یکی از عوامل موثر در کاهش ریسک قاچاق کالا، سلامت عمل نیروهای درگیر در مقابله با قاچاق کالا تلقی می‌شود. در صورتی که افرادی در سازمان‌های دخیل در واردات بخواهند با اخذ رشوه و رانت جویی شرایط واردات قاچاق را فراهم نمایند. این امر می‌تواند به کاهش ریسک قاچاق کالا در کشور منجر شود. یکی از مقامات مسئول در این رابطه می‌گوید: وقتی شرکت‌های دولتی برای کارمندان خود تور مسافرتی به شهرهای مرزی می‌گذارند و آنها را به خرید کالاهای قاچاق تشویق می‌کنند، چرا باید منتظر باشیم این معضل رفع شود.

روی آوردن به قاچاق کالا برای فرار از پرداخت عوارض گمرکی و مالیات: برای فرار از پرداخت عوارض گمرکی و مالیات توسط برخی واردکنندگان قاچاق کالا صورت می‌گیرد. موانع گمرکی مانند اظهار کالا به گمرک و مشکلات انبارگردانی و ترخیص کالا هم باعث شده تا واردات کالای قاچاق بی دردسر تر از واردات کالا از مبادی رسمی شود.

پایین بودن سطح امنیت اقتصادی: این مسئله از سویی موجبات مشارکت اقتصادی و سرمایه‌گذاری بخش‌های غیر دولتی را از میان می‌برد و از سوی دیگر، زمینه‌هایی را برای رشد بازرگانی قاچاق فراهم می‌سازد.

امکان قاچاق از کلیه نواحی مرزی و عدم هماهنگی با کشورهای همسایه برای مقابله با قاچاق کالا: قاچاق کالا منحصر به یک ناحیه مرزی کشور نبوده بلکه از کلیه نواحی مرزی این امر امکان پذیر می‌باشد که می‌توان گفت عدم وجود حاکمیت ملی منسجم طی سالهای اخیر در عراق و افغانستان بر مسئله قاچاق بیشتر دامن زده است. در حالی که مبدا یا مقصد کالاهای قاچاق عمدتاً کشورهای همسایه است اما تاکنون تلاش جدی برای جلب همکاری این کشورها به منظور مقابله با قاچاق کالا صورت نگرفته است. و باز هم می‌توان گفت عدم هماهنگی با کشورهای همسایه برای مقابله با قاچاق کالا نبودن یک حاکمیت ملی منسجم در این کشورهاست.

آثار و پیامدهای قاچاق: آثار پدیده قاچاق و اقتصاد زیر زمینی را در بخش‌های مختلف جامعه می‌توان بررسی نمود قاچاق هم بر جریان ساختار تولید و اشتغال نیروی کار تاثیر می‌گذارد و هم بر تقسیم و توزیع در آمد و ثروت میان بخش‌های مختلف جامعه موثر است. به دلیل فرار مالیاتی قاچاقچیان، بار مالیاتی سایر اقشار جامعه که به فعالیتهای قانونی و رسمی می‌پردازند افزایش می‌یابد و سبب کاهش در آمد در بخش رسمی اقتصاد شده و در مقابل در آمد حاصل از قاچاق منجر به تشکیل طبقه فوق العاده ثروتمند در جامعه می‌گردد. و در مقابل فرآیند فقیر تر شدن اقشار سالم جامعه را تشدید می‌نماید. (شهنوازی، ۱۳۸۹)

قاچاق کالا همچنین با تاثیر گذاری بر نظام عرضه و توزیع سبب می‌گردد تعادل میان عرضه و تقاضا بر هم ریخته و برنامه ریزی‌های انجام شده جهت تثبیت قیمت‌ها را ناکام نماید علاوه بر آن با ورود کالا‌های ارزان قیمت به جامعه سبب از بین رفتن صنایع تولیدی جامعه و بالطبع ورشکستگی این صنایع و بیکار شدن نیروهای شاغل می‌گردد به عنوان مثال آنچه که در سالهای اخیر در جامعه با آن روبرو بودیم ورود قاچاق منسوجات چینی ارزان قیمت به کشور بود که سبب گردید بسیاری از کارخانجات ریسندگی و بافندگی با ورشکستگی مواجه شوند و سطح فعالیت آنها به نحو چشمگیری کاهش یافت. هر تولید کننده برای تامین مواد اولیه وارداتی، انواع مالیات، حق بیمه و تعرفه گمرکی را باید بپردازد طبیعی است که تولید کننده فوق نمی‌تواند با کالایی که بدون پرداخت هر گونه حقوق گمرکی و مالیات که از طریق غیرقانونی به کشور وارد شده است، رقابت کند. اشباع بازار از کالا‌های خارجی به ویژه کالاهای قاچاق، عرصه را بر فروش تولیدات داخلی تنگ می‌کند، کاهش مصرف کالای داخلی و پایین آمدن آمار تولید صنایع و مراکز تولیدی سبب ورشکستگی و بیکاری تولید کنندگان داخلی می‌شود.

شود. پدیده بیکاری نیز به نوبه خود تبعات گوناگونی دارد مانند خودکشی، اعتیاد، سرخوردگی، فساد و تباهی جوانان و گرایش به فعالیتهای اقتصادی زیر زمینی و غیر رسمی همچون قاچاق کالا. پیامدهای فرهنگی قاچاق کالا:

هر چند که پدیده قاچاق یک امر مادی است اما هر پدیده مادی تغییرات فرهنگی را نیز به همراه دارد که در اکثر کشورهای توسعه نیافته به صورت بحران فرهنگی بروز مینماید و ارزشها و نظام فرهنگی آن کشور را مورد حمله قرار می دهد. جهت شفاف شدن پدیده تهاجم فرهنگی ضرورت دارد که به ارائه تعریفی از فرهنگ پرداخته شود. فرهنگ مجموعه ای از اندوخته های بشری است که انسانها در طول قرون و سالیان دراز در اثر تلاش و کوشش انسانها جهت رفع نیازها، تداوم، بقا و تکامل خود به وجود آورده اند. اگر بعضی از تولیدات و کالاهای یک کشور از طریق قاچاق به جامعه ای وارد شود چون با نیازها و ساختاری های آن جامعه همخوانی ندارند موجب بی هویتی در جامعه مصرف کننده می گردد که از آن به عنوان تهاجم فرهنگی یاد می شود از طرف دیگر در آمد حاصل از قاچاق که با کمترین هزینه و زحمت کسب می شود عده ای را در مدت کوتاهی تبدیل به قشر سرمایه دار می کند و وضعیت زندگی آنها را تغییر می دهد و بالطبع سایر افراد را تشویق به ارتکاب قاچاق به جای انجام فعالیتهای سالم اقتصادی می نماید و این خود تبدیل به یک فرهنگ شده و سبب می گردد که فرهنگ و ارزش کار کردن در بین افراد یک جامعه تضعیف گردد. شکل (۳)

شکل (۳)

قاچاق انسان و دلایل آن:

قاچاق انسان در دنیا به عنوان یکی از جرائم سازمان یافته پس از تجارت مواد مخدر و اسلحه، سالانه ۷ تا ۱۰ میلیارد دلار سود آوری دارد. در گذشته قاچاق انسان به شکل امروزی وجود نداشت اما پدیده ای به نام بردگی و برده داری بود. انسانها چه مرد و چه زن تحت عنوان برده مورد خرید و فروش و گاهی سوء استفاده های جنسی قرار می گرفتند. تفاوت روشنی که بین برده داری و قاچاق زنان در عصر کنونی وجود دارد این است که داد و ستد برده شکل قانونی و رسمی داشت اما به خدمت گیری انسانها در دنیای امروزی بیشتر بصورت قاچاق و غیر قانونی انجام می گیرد.

بیشترین قربانیان این تجارت به کشورهای آسیایی مربوط می شود. جمهوریهای سابق شوروی و اروپای شرقی منابع جدید قاچاق برای بهره کشی جنسی در اروپا و آمریکای شمالی هستند. کشورهای آسیای مرکزی شامل ترکمنستان، قزاقستان، ازبکستان، قرقیزستان و تاجیکستان پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی به عنوان جمهوری های مستقل با قومیت های مختلف با بحران هویت، درگیری های داخلی، کاهش تولیدات کشاورزی و صنعتی، مشکلات اقتصادی (کولائی، ۱۳۷۸: ۸۴) و با پیامدهای طبیعی آن چون بیکاری، کاهش درآمد، تورم، مهاجرت غیر قانونی به طور وسیع از یکسو و مشکلات فرهنگی و نابرابری های جنسی ناشی از نظام پدر سالار، نبود قوانین محکم و کارآمد جهت مقابله با عوامل قاچاق، فقدان همکاری یا همکاری محدود با سازمان های قضایی مواجه بوده اند. در این جمهوری ها زمینه های داخلی بسیار مناسبی برای گسترش

فعالیت شبکه های قاچاق انسان وجود دارد. مسائل داخلی این کشورها در پیوند با آثار منفی جهانی شدن مرزها، جهانی شدن نیازها، تسهیلات ارتباطی ناشی از پیشرفت تکنولوژی، نابرابری ها، افزایش فرصت های اقتصادی در کشورهای توسعه یافته و کمبود نیروی کار ارزان در کشورهای توسعه یافته، تراژدی غم انگیزی را در رابطه با قاچاق انسان شکل داده است. (اسدی، ۱۳۸۲: ۸)

فقر، ناآگاهی، افزایش تبعض جنسیتی، دگرگون شدن ارزشهای اجتماعی همراه با تمایل طرفداران جهانی سازی به بهره کشی روزافزون از انسانها، تمرکز سرمایه و گسترش تجارت تفریحی و جنسی Sex-Commerce & Tourism از مهم ترین عوامل گسترش و سرایت آن به شمار می رود.

این مسائل و نیز همسایه بودن کشورهای آسیای مرکزی، افغانستان و پاکستان با کشور ایران، ضرورت بررسی وضعیت قاچاق انسان به ویژه زنان را برجسته تر می سازد. یکی از سود آورترین اهداف قاچاق انسان، فروش کودکان توسط والدینشان به خانواده های ثروتمند در کشورهای صنعتی است. در این صورت کودکان از خانواده های فقیر با بهای بسیار ناچیز خریداری شده و به خانواده های متمکن در کشورهای عربی و یا در غرب به منظور فرزند خواندگی فروخته می شوند. (دبیرزاده، ۱۳۸۶: ۷۵) قربانیان اکثرا به بیماریهای عصبی و روانی، ایدز و بیماریهای آمیزشی، سوء تغذیه و ضعف و بیماریهای جسمانی و اعتیاد مبتلا می شوند.

قاچاق انسان در ایران ودلائل آن: ایران مرزهای بسیار پهناور و مشترکی با کشورهای همسایه دارد. از شمال با کشورهای آسیای میانه، شمال غرب با ترکیه، غرب با عراق، جنوب غرب با کشورهای عربی و شرق با افغانستان و پاکستان. استان های مرزنشین شرایط و ویژگیهای خاصی به لحاظ فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و امنیتی دارند. ساکنان شهرهای مرزی به دلیل دور بودن از مرکز استان، فقر و بیکاری، اعتیاد، شرایط خاص آب و هوایی، کمبود امکانات بهداشتی و آموزشی و تفریحی، فرهنگ خاص قومی و قبیله ای و عواملی از این قبیل، بسیار آسیب پذیر هستند.

یافته های تحقیقی که با همکاری مرکز امور مشارکت زنان و کمیته سازمان دفاع از قربانیان خشونت در سال ۸۲ انجام شده ، بیانگر روند رو به افزایش قاچاق زنان و دختران استان های مرزی به کشورهای حاشیه خلیج فارس، امارات متحده عربی، پاکستان و افغانستان و به طور محدود به کشورهای اروپایی و آسیایی است.

چنین استنباط می شود که ساده انگاری افراد این مناطق سبب گرفتار شدن در دام قاچاقچیان انسان است. تبعیض بین زن و مرد و حاکمیت فرهنگ مردسالاری و نیز اعمال خشونت های جسمی و روانی از سوی مردان، همواره زنان و دختران را در موقعیت ضعف نگاه داشته و در برابر آسیب های اجتماعی آسیب پذیر ساخته است. یکی از نمودهای حاکمیت فرهنگی مردسالاری، ازدواج اجباری دختران بعضی از اقوام و قبیله هاست. (دبیرزاده، ۱۳۸۶: ۳۱)

در بعضی از شهرهای جنوب شرق ایران، بسیاری از خانواده ها به دلیل فقر اقتصادی، حاضر به فروش دختران خود به عنوان نوعروس شده و آنان را به ازدواج اتباع همسایگان شرقی ایران از جمله پاکستان درمی آورند که این نوعروسان پس از عزیمت به پاکستان، توسط شوهرانشان به دلالت واسطه فروخته شده و مورد بهره برداری های مختلف قرار می گیرند. بیشتر این قربانیان در برابر این عمل عقیده ای از خود ندارند و حتی پولی به دست نمی آورند. خانواده هایشان نیز پول اندکی به چنگ می آورند بنابراین بیشترین سود را از این تجارت جنسی، دلالت به جیب می زنند. بحث قاچاق در مرزهای ایران و افغانستان رواج بیشتری دارد. اشکال مختلف این قاچاق عبارتند از: وارد کردن غیرقانونی اتباع افغانستان برای کار در ایران، بهره گیری از اتباع ایرانی و افغانی به خصوص کودکان برای قاچاق مواد مخدر. جلوگیری از جابه جایی غیرمجاز اتباع افغان از مرزها باعث شده است که افغان های فاقد مدارک شناسایی برای تردد از شهری به شهر دیگر در داخل ایران به باندهای قاچاق مراجعه کنند و پول های گزافی به آنان بپردازند (سازمان دفاع از قربانیان خشونت، ۱۳۸۲: ۴۲)

امروزه قاچاق انسان و به خصوص زنان و دختران کشورمان به کشورهای عربی به وفور دیده می شود. دخترانی که به دویی فرستاده می شوند بین ۱۰ تا ۱۶ سال سن دارند و به دو صورت قاچاق می شوند:

۱. گروهی از مرزها قاچاق شده و به اعراب برجسته و متمدن فروخته می‌شوند و در این بین پولی به خانواده ایشان پرداخت می‌شود.

۲. گروهی بدون اطلاع و رضایت خانواده هایشان ربوده و یا فریفته می‌شوند و برای کار در کلوب‌های شبانه و کاباره‌ها قاچاق می‌شوند.

ترکیه نیز از کشورهای مقصد و یا ترانزیت برای قاچاق ایرانیان است. مردان جوان ایرانی و عراقی به دلایل اقتصادی به کمک قاچاقچیان به ترکیه می‌روند و فقط ۸٪ آنان امکان اقامت در ترکیه را پیدا می‌کنند و بیشتر تمایل دارند که به اروپا و یا یکی از کشورهای تجارت مهاجر مثل استرالیا، کانادا و یا آمریکا بروند.

همچنین گروهی دیگر از قاچاقچیان، قربانیان را از کشورهای بنگلادش، افغانستان، پاکستان به داخل ایران حمل و سپس به اروپا می‌فرستند. طبق گزارش سازمان دفاع از قربانیان خشونت در سال ۱۳۸۲، ۲۰۰ باند قاچاق انسان در آذربایجان غربی که عمدتاً در شهرهای باکو، سلماس و چالدران فعالیت می‌کردند، کشف و متلاشی شدند.

قربانیان قاچاق برخی از دختران و زنان به دلیل کمی سن (بین ۱۴ تا ۲۵ سال)، مشکلات مالی، بی سرپرست یا بد سرپرست داشتن و مشکلات روحی ناشی از آن در مقابل این پدیده آسیب پذیرتر بوده و طعمه‌های خوبی برای شبکه‌های قاچاق انسان محسوب می‌شوند. در بسیاری موارد کشمکش‌های خانوادگی، توهین، اعتیاد والدین، طلاق، مسکن نامناسب، سکونت در مناطق پر جمعیت و حاشیه‌ای شهرهای مرزی موجب شده برخی از آنان خانه را ترک کرده به درون جامعه بروند. فقر، توزیع ناعادلانه ثروت و تضاد طبقاتی، رویای کار، تحصیل آسان، مدرنیته و زرق و برق‌های کشورهای دیگر از عوامل موثر در فرار انسانها به خصوص دختران بوده و هست.

گروهی از این قربانیان بی سواد و یا کم سواد هستند و نمی‌توانند به زبان کشور مقصد صحبت کنند لذا کنترل اندکی بر موقعیت خود دارند، گروهی نیز تحصیلات عالی دارند که کشورهای غربی بیشتر پذیرای چنین زنانی هستند. راه پیشگیری:

اکنون زمان آن رسیده که کشورهای مبدأ، مقصد و ترانزیت به موازات حل مشکلات داخلی مردم، حداقل برای کنترل این پدیده همت گمارند. این کشورها می‌توانند با تصویب سریعتر اسناد بین‌المللی مربوط و اجرای دقیق و نظارت بر اجرای آنها، همکاری با گروه‌های فعال حقوق بشر، آموزش و آگاهی‌دادن به افراد از طریق رسانه‌ها یا تهیه جزوات، بروشورها و اطلاعیه‌ها به ویژه به زنان و کودکان، آموزش و آماده‌سازی پلیس در تعقیب و محاکمه قاچاقچیان، ارائه خدمات و برخورد مناسب با قربانیان، ارائه مشاوره پزشکی و روانی، ارائه کمک هزینه زندگی، تلاش برای بازگرداندن این افراد به وطن خود و کمک‌هایی از این قبیل تا حد زیادی به کنترل قاچاق انسان در کشور کمک کنند.

نتیجه‌گیری:

با توجه به تعریف قاچاق می‌توان نتیجه گرفت که معضل اجتماعی که به هر شکلی و برای هر منظور که انجام گیرد، ضربات جبران‌ناپذیری را به پیکره جامعه وارد خواهد نمود. با در نظر گرفتن تاریخچه قاچاق باید متذکر شد که این معضل ریشه‌ای عمیق داشته و نمی‌توان با طرح و برنامه ریزی یک یا دو ساله بر آن چیره گشت. بنابراین تلاشی فراگیر را طلب می‌نماید که می‌توان راه کارهای ذیل را جهت کاهش کنترل و پیشگیری آن عنوان نمود:

– از آنجا که مرزهای رسمی مبادی اصلی واردات، صادرات و مرکز تبادل و ترانزیت کالاها و قاچاق انسان به شمار می‌آیند می‌توان با تقویت و توسعه نقاط مرزی از شکل‌گیری مبادی غیر رسمی و ارتکاب پدیده قاچاق جلوگیری بعمل آورد. با ایجاد بازارچه‌های مرزی و توسعه و رونق دادن به آن و گسترش آن تا حد قطب اقتصادی منطقه‌ای و ایجاد مناطق تجاری

- آزاد با تدوین مقررات مناسب انگیزه لازم برای داد و ستد قانونمند تاجران و بازرگانان را فراهم آورد و ضمن ایجاد اشتغال سالم نسبت به کنترل و نظارت بر ورود و خروج کالاها اقدام نمود.
- ایجاد زمینه‌های مناسب جهت اشتغال پایدار و سالم در بخش‌های مختلف اقتصادی از جمله کشاورزی، صنعتی، معدنی و تجاری در نواحی مرز نشین و روستایی با توجه به پتانسیل‌های بالقوه مناطق مرزی.
 - توزیع عادلانه امکانات و فرصت‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی و توزیع عادلانه ثروت و کاهش فاصله طبقاتی میان مناطق و اقشار مختلف جامعه خصوصاً مناطق مرزی و محروم.
 - ارج نهادن به کار سالم و تلاش و توسعه فرهنگ کار و تقویت وجدان کاری و روحیه اجتماعی
 - سرمایه‌گذاری در مناطق مرزی بر اساس مزیت‌های نسبی و استعداد‌های منطقه
 - افزایش کیفیت و کمیت تولیدات داخلی با تشویق و ترغیب افراد به سرمایه‌گذاری‌های مولد، اشتغال‌زا و هدفمند
 - اختصاص عواید حاصل از مبارزه با قاچاق کالا و مواد مخدر به نیروهای موثر و سرمایه‌گذاری آن در مناطق کشف شده
 - کنترل مرزها و استفاده از عوامل طبیعی و تجهیزات مدرن نظارت پلیسی، کنترل پیاپی نهادهای مسافرتی با توجه به سن و جنسیت مسافران، کنترل راه‌های منتهی به مرز به ویژه در شب.
 - آموزش اقشار مختلف جامعه در جهت عدم استفاده از کالاهای قاچاق و فاقد مجوز و همچنین آگاهی بخشی آحاد مردم در خصوص پیامدهای مخرب و زیانبار قاچاق بر جامعه و زندگی مردم.
 - آموزش آسیب‌های قاچاق انسان به زنان، هشدار به خانواده‌ها برای کنترل رفتار فرزندان، هشدار به مدارس و مراکز آموزشی برای کنترل دانش‌آموزان، هشدار به زنان برای گزینش محل و چگونگی کار، ایجاد رفاه مادی، شغلی و جنسی.
 - کنترل آژانسهای مسافرتی و بنگاههای کاریابی که جوانان را به امید اشتغال و درآمد بالا به خارج از مرزها می‌فرستند.
 - گسترش و ترویج اصل برابری مرد و زن در فرهنگ عامه مردم.

فهرست منابع:

۱. ابراهیم زاده آسمین، حسین؛ عباسیان، مجتبی. بررسی عوامل و دلایل قاچاق در استان سیستان و بلوچستان و راه کارهای رفع آن. [دو ماهنامه توسعه انسانی پلیس](#). ۱۳۸۹، ۳۱: ص ۱۰۹
۲. آشتیانی، امیر(بی تا)، قاچاق کالا و بحران تولیدات داخلی، نشریه شما، شماره های ۲۷۲-۲۷۳
۳. پژوهان، جمشید؛ مداح، مجید (۱۳۸۵). بررسی اقتصادی قاچاق در ایران. فصلنامه پژوهش نامه اقتصادی، شماره ۶
۴. جعفرزاده پور، فروزنده (۱۳۸۱). نقش زنان در قاچاق کالا در استان هرمزگان. تهران: مرکز پژوهش‌های ناجا.
۵. حافظ نیا، محمد رضا؛ جان پرور، محسن؛ مجتهدزاده، پیروز. تاثیر جهانی شدن بر ماهیت مرزها. [فصلنامه مدرس علوم انسانی](#). ۱۳۸۹، ۶۸: ص ۳۷
۶. حبیب زاده، محمد جعفر؛ مقدسی، محمدباقر؛ جعفری دولت آبادی، عباس. قاچاق انسان در حقوق کیفری ایران. فصلنامه مدرس علوم انسانی. ۱۳۸۸، ۶۳: ص ۹۹-۱۲۴
۷. دبیرزاده، الهه (۱۳۸۶). تحلیل حقوقی قاچاق انسان در حقوق ایران و حقوق بین الملل. تهران: دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده حقوق
۸. رمضان نرگسی، رضا. قاچاق زنان، در فقدان بایددها و نیایددها. مطالعات راهبردی زنان. ۱۳۸۲، ۱۹: ص ۱۱
۹. ساروخانی، باقر. (۱۳۸۱). روشهای تحقیق در علوم اجتماعی (جلد اول، چاپ هفتم). تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
۱۰. سیف الهی، سیف. ا. (۱۳۸۶). جامعه شناسی مسائل اجتماعی ایران. تهران: انتشارات جامعه پژوهان بینا.
۱۱. شکیبایی، علیرضا. (۱۳۸۰). برآورد اقتصاد غیر رسمی ایران، تهران دانشکده اقتصاد دانشگاه تربیت مدرس.
۱۲. شکیبایی، علیرضا: مجموعه مقالات همایش قاچاق کالا، "برآورد سری زمانی قاچاق کالا در ایران" تهران، موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، (۱۳۸۰)
۱۳. شکیبایی، علیرضا؛ صادقی، حسین (۱۳۸۲)، مدل سازی اقتصاد زیر زمینی با روش منطق فازی.

همایش ملی شهرهای مرزی و امنیت؛ چالش‌ها و برهمنیافت‌ها

۳۰ و ۳۱ فروردین ۱۳۹۱ - دانشگاه سیستان و بلوچستان

National Congress on Border Cities and Security; Challenges and Strategies – CBCS 2012

۱۴. شه‌نوازی، آرمان (۱۳۸۹)، بررسی وضعیت واردات و صادرات استان سیستان و بلوچستان با نگرشی بر نقش بازارچه های مرزی و منطقه آزاد چابهار در اقتصاد منطقه، پایان نامه کارشناسی، دانشگاه دریانوردی و علوم دریایی چابهار.
۱۵. عالی پور، حسن. قاچاق زنان بزهی بر ضد کرامت زنان. مطالعات راهبردی زنان. ۱۳۸۸، ۴۵: ص ۱۴۳
۱۶. فهرستی، زهرا؛ سرچمی، زیبا. تجارت زنان و کودکان از دیدگاه فقهای شیعه و بررسی علل و اهداف آن. فصلنامه بانوان شیعه. ۱۳۸۶، ۱۴: ص ۴۳
۱۷. کامران، حسن؛ محمدپور، علی؛ جعفری، فرهاد. تحلیل کارکرد بازارچه مرزی باجگیران. فصلنامه جغرافیا. ۱۳۸۷، ۱۹: ص ۷
۱۸. کولایی، الهه. عوامل و انگیزه های قاچاق انسان (با تاکید بر آسیای مرکزی). فصلنامه سیاست دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران. ۱۳۸۶، ۴: ص ۱۵۳
۱۹. گاندولفو، ژیان کارلو، تجارت بین المللی، ترجمه مهدی تقوی و تیمور محمدی، تهران، پژوهشکده امور اقتصادی، (۱۳۸۰)
۲۰. معاونت پژوهشی (۱۳۷۸)، بررسی پدیده قاچاق در ایران، تهران، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی
۲۱. معین، محمد، فرهنگ فارسی، تهران، نشر سرایش (۱۳۸۳).
۲۲. موثقی، سید احمد؛ اسفندیاری، گلپر. قاچاق انسان، بردگی در عصر جدید. فصلنامه سیاست دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران. ۱۳۸۷، ۷: ص ۲۸۷
۲۳. میر محمدی، سید محمد (۱۳۸۲). تاثیر متقابل اقتصاد زیر زمینی و امنیت اقتصادی، تهران، دانشگاه عالی دفاع ملی.
۲۴. نورمحمدی، خسرو. (۱۳۸۱). بررسی قاچاق کالا و راهکارهای هدایت فعالیت های قاچاق در مسیر قانونی و رسمی، تهران، جهاد دانشگاهی دانشگاه تهران.
۲۵. وزارت امور اقتصادی و دارایی، گمرک جمهوری اسلامی ایران، سایت اینترنتی <http://www.irica.gov.ir>
۲۶. وطن پور، علیرضا (۱۳۸۷)، قاچاق کالا و تاثیر آن بر اقتصاد ملی، بررسی های بازرگانی، شماره ۲۸
۲۷. www.aftab.ir مقاله دلایل اقتصادی قاچاق (۲۳ مرداد ۱۳۸۶)
- Fehrest, Zahra. Legislative Approaches towards Human Trafficking in Pre-versus Post-Islamic Revolution Iran. *Iran and Caucasus*. 2010, 14: 431-448
- Içduygu, Ahmet; Toktas, Sule. How do Smuggling and Trafficking Operate via Irregular Border Crossings in the Middle East? Evidence from Fieldwork in Turkey. *International Migration*. 2002, 40 : 6, p25-54

لینک های مفید

عضویت
در خبرنامه

کارگاه های
آموزشی

سرویس
ترجمه تخصصی
STRS

فیلم های
آموزشی

بلاگ
مرکز اطلاعات علمی

سرویس های
ویژه

موضوعات داغ
بهار ۱۴۰۰